

REGERINGENS INDSATS FOR BØRNS SUNDHED

FEBRUAR 2007

REGERINGEN

Regeringens indsats for børns sundhed

Udgivet af:

Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Slotholmsgade 10-12

1216 København K.

Telefon: 72 26 90 00

Telefax: 72 26 90 01

E-post: im@im.dk

Hjemmeside: www.im.dk

Design: Schultz Grafisk

Forsidefoto: Bent Næsby

Foto: Gentofte Kommune, Skole og fritid

Tryk: Schultz Grafisk

Oplag: 1.000 stk.

ISBN-nr.: Trykt: 978-87-7601-208-3

ISBN-nr.: Elektronisk: 978-87-7601-209-0

Forord

Fra 1. januar 2007 har kommunerne ansvaret for en række nye opgaver, bl.a. hovedansvaret for forebyggelse og sundhedsfremme.

Det er regeringens klare indtryk, at der i kommunerne er stor interesse og engagement for at løfte de nye forebyggelses- og sundhedsfremmeopgaver. Ikke mindst på børneområdet, som vil få en central placering i de nye kommuners forebyggende indsats.

De nye 98 kommuner har gode forudsætninger for at løfte denne opgave, fordi forebyggelse og sundhedsfremme basalt set handler om at gøre sunde valg lette og tilgængelige, der, hvor børnene er. Dvs. i de kommunale dagtilbud, skolen, fritidsordningen og de forebyggende sundhedsydelse for børn og unge. Samtidig råder kommunerne over engagerede og kompetente medarbejdere, som kan føre den store nye opgave ud i livet.

Regeringen har siden 2001 arbejdet for at skabe sunde rammer om børns levevis. Med *Sund hele livet – mål og strategier for folkesundheden 2002-2010* satte regeringen folkesundhedsarbejdet i system.

Regeringen har siden hen søsat mange initiativer i forhold til børns sundhed, indsatsen og midlerne har været bredt funderet og har fundet sted på tværs af myndigheder og sektorer.

Formålet med denne pjece er at give et her og nu overblik over den centrale indsats på børneområdet.

Pjecen falder i tre dele: Først del beskriver **regeringens prioritering og strategi til fremme af børns sundhed**. Anden del er først og fremmest en **guide til børneområdet** – om de lovgivningsmæssige rammer for forebyggelse og sundhedsfremmeindsatsen i forhold til børn, særlige statslige initiativer og puljer.

Afsnittet beskriver også de forskellige ministeriers tilgange til området. Tredje del sætter fokus på en række statslige initiativer, der vedrører **børn, kost og motion i 2007**. De beskrevne initiativer vil understøtte kommunernes arbejde med at fremme sunde kost- og motionsvaner blandt børn.

Pjecen er udarbejdet af en tværministeriel arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, Socialministeriet, Undervisningsministeriet, Kulturministeriet og Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration.

Februar 2007,

Indenrigs- og sundhedsminister
Lars Løkke Rasmussen

Familie- og forbrugerminister
Carina Christensen

I. Børn og sundhed: Udfordringer og strategi

De væsentligste risikofaktorer for børns sundhed er i dag usund kost og for lidt fysisk aktivitet. Flere og flere børn er i de senere år blevet overvægtige. Svær overvægt er hos børn forbundet med forstadier til type 2-diabetes og en række psykosociale følger, som fx ringe trivsel i forhold til normalvægtige børn. Som voksne har overvægtige en øget risiko for at udvikle livsstilssygdomme.

Gode og fornuftige sundhedsvaner varer ved – også i voksenlivet. Og omvendt – de sundhedsskadelige vaner, der grundlægges tidligt, har tendens til at blive fastholdt i voksenlivet.

Forældre har derfor et stort ansvar for at sikre, at deres børn i en tidlig alder får indarbejdet gode og fornuftige sundhedsvaner.

De fleste børn kommer fra velfungerende familier. Men der er også en gruppe af børn, der kommer fra ressourcetsvage hjem. Mange af disse børn har større risiko for at udvikle dårlige sundhedsvaner, der senere i livet kan føre til livsstilssygdomme som type 2-diabetes eller hjerte-karsygdomme. Disse børn og deres familier skal i særlig grad støttes.

Institutioner, skoler, kommuner og staten har derfor også et fælles ansvar for forebyggelse og sundhedsfremme. Dels fordi, at de fleste børn hver dag befinder sig mange timer i dagtilbud, skole og sports- og fritidsklubber. Og dels fordi, at nogle familier har vanskeligt ved selv at løfte opgaven omkring deres børns sundhed.

Der er derfor al mulig grund til at sætte fokus på sund børnekultur – i familien, de nære netværk og den frivillige foreningsverden, i daginstitutioner og skoler, i kommuner, regioner og i staten.

Regeringens strategi til fremme af børns sundhed

Regeringen præsenterede i september 2002 *Sund hele livet – mål og strategier for*

folkesundheden 2002-2010. Et bærende element i denne strategi er, at en effektiv og målrettet forebyggelsesindsats skal tage udgangspunkt i de enkelte målgruppers sundhedsproblemer.

På børneområdet er regeringens strategi derfor, at

- *ramme bredt i forhold til risikofaktorerne, dvs. primært kost, fysisk aktivitet, trivselsproblemer samt omsorgssvigt,*
- *sigte mod en særlig indsats i forhold til udsatte børn og deres familier,*
- *sætte ind i de mange miljøer, hvor børnene færdes i dagligdagen,*
- *være tværsektoriel, dvs. vi skal drage nytte af den viden og ekspertise, der er opsamlet i de mange forskellige kommunale og regionale tilbud til børn og deres familier, men den skal også trække på de mange frivillige foreninger såsom idrætsorganisationerne, der gør et stort arbejde for børns sundhed,*
- *være tværfaglig og bygge på såvel fx sundhedsfaglig som socialfaglig viden om børns sundhed.*
- *forankre indsatsen i alle de ministerier, som har med børn og deres familier at gøre. Det være sig i kraft af et særligt sektoransvar for sundhed eller udsatte børn, herunder udsatte børn med anden etnisk oprindelse; i kraft af ansvaret for bl.a. dagtilbuds- og undervisningsområdet; eller i kraft af ansvaret for forenings- og kulturlivet.*

II. Børn og sundhed: Lovgivning, særlige indsatser og puljer

Børns sundhed skabes i et samspil mellem den enkelte, familien og de små og store offentlige og private fællesskaber, som barnet og familien indgår i. Sundhed skabes af familiens levevilkår og rammerne for familiens liv.

De fleste børn i Danmark tilbringer efter den første tid i hjemmet en stor del af deres tid i institutioner. Først i dagpleje eller vuggestue, herefter i børnehave og endelig i skole og fritidsordning. Herudover deltager mange børn i de talrige og varierede tilbud fra kultur- og idrætsforeningerne.

De mange miljøer, børn færdes i gennem deres opvækst, skaber gode muligheder for at iværksætte tiltag, der målrettet kan fremme børns sundhed der, hvor børnene er.

Rammer for børn og sundhed er bl.a. fastsat i lovgivningen på en række områder. Regeringen støtter herudover initiativer og opretter puljer til iværksættelse af konkrete tiltag over for særlige grupper. Og der arbejdes med opsporing, kommunikation og dialog såvel med det enkelte barn, som gennem brede nationale kampagner.

For at give et samlet overblik er der i det følgende beskrevet den væsentligste lovgivning, herunder statslige puljer, hvorfra kommunerne kan søge midler til iværksættelse af konkrete tiltag m.v.

Den første tid i hjemmet – småbørnsfamilierne

Den første tid i en ny families liv er meget vigtig. Det gælder helt fra den fælles beslutning om at få et barn, gennem graviditeten, selve fødslen til hjemkomsten fra hospitalet. Det er derfor vigtigt, at den gravide mor og barnets far fra starten er trygge ved de mange forandringer, det, at få et barn, medfører.

Lovgivningsmæssige rammer

- Kommunalbestyrelsen bidrager til at sikre børn og unge en sund opvækst og skabe gode forudsætninger for en sund voksentilværelse.

Sundhedslovens kapitel 36, § 120, stk. 1, som udmøntet ved bekendtgørelse nr. 1183 af 28. november 2006, viderefører bestemmelserne i lov om forebyggende sundhedsordninger for børn og unge.

- Kommunalbestyrelsen tilbyder alle børn og unge vederlagsfri sundhedsvejledning, bistand samt funktionsundersøgelser ved en sundhedsplejerske indtil undervisningspligtens ophør.

Sundhedslovens kapitel 36, § 121, stk. 1, som udmøntet ved bekendtgørelse nr. 1183 af 28. november 2006, viderefører bestemmelserne i lov om forebyggende sundhedsordninger for børn og unge.

- Kommunalbestyrelsen skal vederlagsfrit tilbyde alle børn og unge med særlige behov en øget indsats indtil undervisningspligtens ophør.

Sundhedslovens kapitel 36, § 122, stk. 1, som udmøntet ved bekendtgørelse nr. 1183 af 28. november 2006, viderefører bestemmelserne i lov om forebyggende sundhedsordninger for børn og unge.

- Kommunalbestyrelsen tilbyder funktionsundersøgelser ved sundhedsplejerske i barnets hjem.

Sundhedslovens kapitel 36, § 121, som udmøntet ved bekendtgørelse nr. 1183 af 28. november 2006, viderefører bestemmelserne i lov om forebyggende sundhedsordninger for børn og unge.

- Regionsrådet tilbyder alle børn under den undervisningspligtige alder syv vederlagsfri, forebyggende helbredsundersøgelser ved alment praktiserende læge samt gratis vaccination ved alment praktiserende læge mod otte infektionssygdomme.

Sundhedslovens kapitel 15, § 63, som udmøntet ved bekendtgørelse nr. 1183 af 28. november 2006, viderefører bestemmelserne i lov om forebyggende sundhedsordninger for børn og unge.

Sundhedslovens kapitel 43, § 158, viderefører bestemmelserne i lov om tilbud om gratis vaccination mod visse sygdomme

Når barnet er i dagtilbud

Daginstitutioner og dagpleje er i dag for de fleste børnefamilier et helt nødvendigt offentligt tilbud. I dagtilbuddet møder barnet for første gang verden uden for hjemmet – og en del af omsorgen for barnet overlades til andre.

Lovgivningsmæssige rammer

- Kommunalbestyrelsen skal tilbyde daginstitutioner for børn og unge, kommunale dagplejer samt skoler bistand fra den kommunale sundhedstjeneste. Bistand skal omfatte generel rådgivning om børns og unges sundhed og trivsel, vejledning om og tilsyn med sundhedstilstanden på institutionen, herunder oplysning om hygiejne samt konkret rådgivning vedrørende de børn, som personalet finder, har særlige problemer.

Sundhedslovens kapitel 36, § 124, som udmøntet ved bekendtgørelse nr. 1183 af 28. november 2006, viderefører bestemmelserne i lov om forebyggende sundhedsordninger for børn og unge.

- Kommunalbestyrelsen tilbyder alle børn og unge under 18 år med bopæl i kommunen vederlagsfri forebyggende og behandlende tandpleje.

Sundhedslovens §§ 127-130 regulerer tandpleje til børn og unge. Disse regler er uddybet i Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelse nr. 285 af 4. april 2006 om tandpleje samt Sundhedsstyrelsens vejledning af 30. juni 2006 om omfanget af og kravene til den kommunale og regionale tandpleje m.v.

- Der skal i alle dagtilbud udarbejdes en skriftlig pædagogisk læreplan, der skal beskrive de pædagogiske mål, metoder og aktiviteter bl.a. i forhold til krop og bevægelse.
- Kommunalbestyrelsen kan beslutte at give mulighed for madordninger i dagtilbud. Forældrebestyrelsen i det enkelte dagtilbud beslutter, om der skal oprettes en madordning, og hvordan den skal tilrettelægges. De enkelte forældre med børn i et dagtilbud beslutter, om de vil benytte madordningen. Forældrene betaler udgiften til ordningen. Kommunalbestyrelsen skal fastsætte et maksimumbeløb for forældrenes betaling til madordninger og vil med den nye lov også få mulighed for at give fripladstilskud.

Bestemmelserne fremgår af den ny dagtilbudslov.

- For at bidrage til at forhindre seksuelle krænkelser af børn, herunder også i idrætsforeningerne har Kulturministeriet har udstedt lov om børneattester, hvorefter offentlige myndigheder og private foreninger inden ansættelse af personer, der, som led i deres arbejde, skal have at gøre med børn under 15 år, skal sikre, at der indhentes en børneattest.

Lov nr. 520 om indhentelse af børneattest i forbindelse med ansættelse af personale m.v.

- For at styrke børns fysiske, psykiske og æstetiske miljø skal ledelsen i dagtilbuddene blive mere bevidst om, hvordan børnemiljøet udnyttes, udvikles og vedligeholdes bedst muligt. Derfor skal alle kommunale dagtilbud udarbejde en børnemiljøvurdering, som kortlægger tilbuddets børnemiljø.

Lov om børnemiljø i dagtilbud, lov nr. 485 af 7. juni 2006.

Særlige indsatser, puljer o. lign.

- Kommunalbestyrelsen får med den nye dagtilbudslov mulighed for at give hel eller delvis økonomisk friplads i forbindelse med madordninger i dagtilbud. På denne måde gives mulighed for, at alle børn - uanset forældrenes økonomi - kan deltage i forældrebetalte madordninger.
- Regeringen har afsat 2 mia. kr. til at forbedre kvaliteten i dagtilbud. I den forbindelse har der været afsat 190 mio. kr. til en ansøgningspulje, hvor kommuner m.fl. kunne søge midler til projekter i forbindelse med kost og bevægelse samt etablering eller udvikling af natur- og idrætstilbud. Ansøgningsrunder fandt sted i 2006, og projekterne igangsættes løbende over de kommende år.
- Børneboxen.
Med en aktivitetsbox, rekvisitter, ideer til sjove lege og sunde opskrifter sætter Børneboxen fokus på fire indsatsområder, der vedrører: Sund mad og drikke, daglig bevægelse, personlig hygiejne og sociale kompetencer. www.børneboxen.dk er målrettet personalet i børnehaverne. Børneboxen finansieres delvist af brugerne.

- Sundhedstegnet.

Sundhedstegnet er et redskab til en sundere hverdag i daginstitutioner, skoler, skolefritidsordninger samt fritidshjem. Idéen med Sundhedstegnet er, at institutionen arbejder med forskellige aspekter af børns og unges sundhed – leg og bevægelse, sund mad, røgfri miljøer, hygiejne, indeklima og trivsel m.v. Arbejdet med Sundhedstegnet er først og fremmest en proces, men samtidig en mulighed for at skabe opmærksomhed om en sund børnekultur.

På www.sundhedstegnet.dk kan den enkelte institution tilmelde sig og printe diplommet, hvis den arbejder med leg og bevægelse, mad og måltider, tobak og et fjerde selvvalgt emne om sundhed, og hvis den har udpeget en kontaktperson.

- "Kommuner i bevægelse"

Sundhedsstyrelsens "Kommuner i bevægelse" er et tilbud til de nye kommuner om sundhedsfaglig rådgivning. Konsulenterne, der er tilknyttet projektet, skal hjælpe kommunerne med udvikling og implementeringen af kommunale sundhedspolitikker, udvikling af en model for hvordan Sundhedsstyrelsen, via en udgående funktion, kan understøtte en borgerrettet forebyggelsesindsats samt understøtte kommunerne i at opbygge en effektiv og vidensbaseret borgerrettet indsats indenfor fysisk aktivitet. "Kommuner i bevægelse" er i dialog med 23 kommuner. Disse forløb beskrives og dokumenteres i form af en rapport i 2007.

- "Alt om kost"

Fødevarestyrelsens "Alt om Kost"-rejseholdsmedarbejdere er regionalt forankrede. Deres hovedopgaver er at yde støtte og inspirere aktører i skoler,

institutioner og kommuner til at fremme sund mad og måltider. Herudover skal rejseholdsmedarbejderne forbedre erfaringsudveksling og styrke netværksdannelsen blandt lokale, kommunale og statslige aktører, der arbejder med bespisning og mad til børn og unge.

Når barnet skal fra dagtilbud og i skole

Lovgivningsmæssige rammer

- Alle børn i den undervisningspligtige alder skal tilbydes funktionsundersøgelser. Undersøgelserne skal afdække almene sundhedsmæssige problemer samt eventuelle individuelle sundhedsmæssige problemer.

Sundhedslovens kap. 36, § 121, som udmøntet ved bekendtgørelse nr. 1183 af 28. november 2006, viderefører bestemmelsen i lov om forebyggende sundhedsordninger for børn og unge.

- Alle børn i den undervisningspligtige alder skal tilbydes 2 forebyggende helbredsundersøgelser. Den første helbredsundersøgelse skal tilbydes i barnets første skoleår. Den anden umiddelbart før undervisningspligtens ophør.

Sundhedslovens kap. 36, § 121, stk. 2, som udmøntet ved bekendtgørelse nr. 1183 af 28. november 2006, viderefører bestemmelsen i lov om forebyggende sundhedsordninger for børn og unge.

- Kommunalbestyrelsen skal tilbyde daginstitutioner for børn og unge, kommunale dagplejer samt skoler bistand fra den kommunale sundhedstjeneste. Bistand skal omfatte generel rådgivning om børns og unges sundhed og trivsel, vejledning om og tilsyn med sundhedstilstanden på institutionen, herunder oplysning om hygiejne samt konkret rådgivning vedrørende de børn, som personalet finder, har særlige problemer.

Sundhedslovens kapitel 36, § 124, som udmøntet ved bekendtgørelse nr. 1183 af 28. november 2006, viderefører bestemmelserne i lov om forebyggende sundhedsordninger for børn og unge.

- Kommunalbestyrelsen kan beslutte at etablere madordninger med fuld forældrebetaling eller gennem kommunale tilskud med hel eller delvis fri forplejning.

Udvidet adgang til madordninger: Lov om ændring af lov om folkeskoleloven (lov nr. 360 af 19. maj 2004) § 40, stk. 8.

Særlige indsatser, puljer o. lign.

- En skole i bevægelse

Undervisningsministeriet har iværksat 23 skoleprojekter til videreudvikling af idrætsundervisningen i samarbejde med foreninger og klubber. Undervisningsministeriet har herudover iværksat et udredningsarbejde til belysning af tværfaglige projekter mellem idræt og hjemkundskab.

Der udgives i 2007 inspirationsmateriale med gode eksempler og erfaringer.

- Børn og unge i bevægelse

Kulturministeriet har i 2004-2005 via puljen "børn og unge i bevægelse" givet 24 mio. kr. til igangsætning af idrætsprojekter efter skoletid. Puljen har til formål at udvikle nye samarbejder mellem idrætsforeninger og fx. skoler og SFO'er med henblik på at udvikle nye idrætstilbud, som i særlig grad kan tiltrække gruppen af idræts-usikre børn.

Projekterne under puljen forventes evalueret i 2007.

Når barnets sundhed og trivsel trues

Børns trivsel er præget af, hvordan hverdagen i hjemmet, i daginstitutionen, i skolen og fritidslivet fungerer.

Nogle børn er vanskeligt stillet fra fødslen, fx fordi de har medfødte sygdomme eller handicaps, som stiller store krav til deres omgivelser, primært til forældre og familie men også til offentlige myndigheder.

Andre børn fødes ind i misbrugsfamilier, hvor forældrene ikke er i stand til at tilbyde den nødvendige omsorg og tryghed, som er altafgørende for barnets udvikling.

Der knytter sig herudover særlige sundhedsrelaterede udfordringer i forhold til børn med anden etnisk oprindelse.

Målgruppen er således meget heterogen – hvilket indsatsen nødvendigvis må afspejle.

Børns sundhed og trivsel handler også om andre mere almene forhold. Det handler bl.a. om at få sund og ernæringsrigtig mad og om at få rørt sig. Her er det først og fremmest forældrenes ansvar at sikre, at deres børn får gode kost- og motionsvaner. Men der er også behov for, at institutionerne yder en indsats med at lære børnene at spise sundt, og at bevægelse er en naturlig del af hverdagen. Det er vigtigt, at

institutionerne påtager sig ansvaret for at gøre sunde kost- og motionsvaner lettilgængelige i hverdagen og begrænse adgangen til usund mad og drikke.

Lovgivningsmæssige rammer

- Børn og unge med særlige behov skal indtil undervisningspligtens ophør tilbydes en særlig indsats, herunder en øget rådgivning, bistand samt eventuelle yderligere undersøgelser ved en læge eller sundhedsplejerske.

Sundhedslovens kap. 36, §§ 122 og 123 som udmøntet ved bekendtgørelse nr. 1183 af 28. november 2006, viderefører bestemmelsen i lov om forebyggende sundhedsordninger for børn og unge.

- Kommunen skal indtænke sundhed for børn og unge med særlige behov.

Lov om social service, nr. 929 af 5. september 2006 § 58.

- Kommunerne kan yde særlig støtte til børn og unge under 18 år med særligt behov herfor, herunder på grund af fysiske eller psykiske handicap.

Lov om social service, nr. 929 af 5. september 2006, § 50.

- Kommunerne kan pålægge forældre at foretage bestemte aktive handlinger i forhold til deres børn med henblik på at sikre, at det enkelte barn igen kommer ind i en positiv udvikling

Lov nr. 289 af 7. april 2006

- Kommunalbestyrelsen kan under særlige omstændigheder tage initiativ til, at udsatte børns sundhed undersøges nærmere.

Lov om social service, nr. 929 af 5. september 2006, bl.a. § 50.

Særlige indsatser, puljer o. lign.

- Indenrigs- og Sundhedsministeriet har med midler fra satspuljen til *sundhedsplejen og anden tidlig tværfaglig indsats (2003-2008)* iværksat kommunalt forankrede projekter overfor de socialt svageste gravide og spædbørnsmødre, de socialt udsatte familier med anden etnisk baggrund og de socialt svage fædre samt tidlig indsats i skole og dagtilbud.

Udviklings- og Formidlingscentret for børn og unge udfører for Sundhedsstyrelsen en samlet tværgående evaluering. Evalueringen foreligger i 2008.

- Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration støtter bl.a. hyppigere hjemmebesøg ved sundhedsplejerske hos familier med børn med anden etnisk baggrund end dansk i socialt udsatte boligområder. Indsatsen er rettet mod både førskolebørn og skolebørn. Midlerne tages fra puljen til forebyggelse af kriminalitet i socialt udsatte boligområder (2006-2009). Der er afsat 10 mio. kr. årligt i 2006-2008 og 8 mio. kr. i 2009.

Se mere på: [http://www.nyidanmark.dk/da-dk/Integration/puljer/puljebeskrivelser/forebyggelse af kriminalitet i socialt udsatte boligomraader.htm](http://www.nyidanmark.dk/da-dk/Integration/puljer/puljebeskrivelser/forebyggelse%20af%20kriminalitet%20i%20socialt%20udsatte%20boligomraader.htm)

- Socialministeriet har afsat 6 mio. kr. til et forskningsprojekt om udsatte børns fritidsliv. Projektet skal afdække sammenhængen mellem fritidsliv, trivsel og de udsatte børns behov for sociale tilbud. Projektet afsluttes medio 2009.
- Socialministeriet har med midler fra satspuljen 2006-2009 afsat 15 mio. kr. til fritids- pas til børn og unge med henblik på at give udsatte børn og unge, som ellers ikke deltager i fritidsaktiviteter, en forbedret mulighed for at deltage i tilbud, der dækker en række former for fritidstilbud, herunder bl.a. tilbud om idræt.

Evaluering af puljen forventes at foreligge i 2009.

- Socialministeriet har med midler fra Psykiertiaftalen 2007 – 2010 bl.a. afsat 100 mio. kr. til psykologbehandling til børn og unge med lettere psykiatriske problemer, afsat 26,3 mio. kr. til kommunal psykologisk opfølgning og behandling efter udskrivning fra børne- og ungdomspsykiatrisk afdeling samt afsat 7 mio. kr. til kommunal støtte til forældre med psykisk syge børn og unge.
- Indenrigs- og Sundhedsministeriet har med midler fra satspuljen 2007-2010 afsat 40 mio. kr. til en forstærket indsats over for gravide alkoholmisbrugere. Puljen skal bl.a. anvendes til kommunale forsøgsprojekter, som skal udvikle og afprøve metoder dels til opsporing af gravide alkoholmisbrugere, dels til motivation til at gå i behandling og fastholdelse af gruppen i behandling.

Puljen administreres af Sundhedsstyrelsen (www.sst.dk)

Ansvaret for børns sundhed er forankret på tværs af ministerområderne

Regeringens indsats i forhold til børn og sundhed varetages af en række ministerier, som i det daglige samarbejder på tværs af ressort- og faggrænser.

De væsentligste ministerier er:

- Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender
- Indenrigs- og Sundhedsministeriet
- Socialministeriet
- Kulturministeriet
- Undervisningsministeriet
- Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration.

Faktaboks: Eksempler på råd, arbejdsgrupper o.lign.

- Netværk omkring børn, skole og idræt. Netværket er etableret af undervisningsministeren og kulturministeren. Udover de to ministerier deltager bl.a. Socialministeriet, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, Familie- og Forbrugerministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Sundhedsstyrelsen, KL, Danmarks Idræts- Forbund, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger, Dansk Skoleidræt og Dansk Handicapidrætsforbund.
- Følgegruppe til støtte for kommunernes familiesagkyndige til børn i familier med alkoholproblemer. Følgegruppen består af Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Sundhedsstyrelsen, Alkohol-fagligt Forum, Danske Regioner, KL, Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, Netværk for Forebyggende Sygehuse, Socialministeriet, Styrelsen for Social Service, Uddannelsesstyrelsen, Udviklings- og Formidlingscenteret for Børn og Unge, Videns- og Formidlingscenteret for Socialt Udsatte.
- Inspirationsgruppen vedrørende vedrørende Gang i Danmark 2007. Inspirationsgruppen består af Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, Socialministeriet, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, Fødevareministeriet, Undervisningsministeriet, Kulturministeriet samt Sundhedsstyrelsen.
- Børnekulturens netværk. Netværket skal sikre en tværgående og samlet indsats på børnekulturområdet, hvor Kulturministeriet, Undervisningsministeriet og Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender er repræsenteret.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender arbejder bl. a. med børne- og familiepolitik og beskæftiger sig med lovgivningen om dagtilbud for børn, regler på klubområdet og privat pasning af børn. Ministeriet har også ansvaret for barselsorlov, børnepasningsorlov og børnetilskud.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender har herudover bl.a. til opgave at formidle oplysning til forbrugerne om bl.a. ernæring.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har bl.a. til opgave at fremme befolkningens sundhed samt at forebygge og behandle sygdom, lidelse og funktionsbegrænsning for den enkelte. I forhold til børns sundhed er ministeriet bl.a. ansvarlig for de forebyggende sundhedsydelse til børn og unge.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyser om fysisk aktivitet og sundhed.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet koordinerer regeringens indsats på folkesundhedsområdet.

Socialministeriet skal fremme, at de børn og unge, der har behov for det, støttes, så de på trods af deres individuelle vanskeligheder kan opnå samme muligheder for udvikling og sundhed som deres jævnaldrende. En afgørende opgave er at bidrage til at bryde de mekanismer, som erfaringsmæssigt fører til, at børn fastholdes i et socialt belastet miljø.

Kulturministeriet har idrætten og idrætsforeningerne som område og arbejder især med målgruppen de "idræts-usikre" børn og med børn, der er vanskeligt stillede. Kulturministeriet er endvidere ansvarligt for lovgivningen om børneattester.

Undervisningsministeriet er bl.a. ansvarligt for, at folkeskolens elever færdes i et sundhedsmæssigt forsvarligt undervisningsmiljø.

Undervisningsministeriet fastsætter bindende trin- og slutmål for bl.a. sundheds- og seksualundervisningen i folkeskolen.

Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration har ansvar for at fremme integrationen af børn og unge med anden etnisk baggrund end dansk, fx gennem fremme af børn og unge med anden etnisk baggrund end dansk' deltagelse i det lokale idræts- og foreningsliv.

Forankringen af regeringens indsats for børns sundhed:

	Fokus for indsats	Særlige målgrupper	Miljøer
Indenrigs- og Sundhedsministeriet	Forebyggelse og sundhedsfremme	Børn, herunder svært overvægtige børn og børn i misbrugsfamilier	Sundhedsvæsenet, daginstitutioner, hjemmet, skoler
Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender	Kost	Børn	Daginstitutioner Familien
Undervisningsministeriet	Trivsel	Trivselsramte børn	Skolen, SFO'en
Kulturministeriet	Fysisk aktivitet	Idrætsinaktive børn	Foreningslivet
Socialministeriet	Omsorg	Udsatte/forsømte børn	Anbringelsessteder og forebyggende foranstaltninger
Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration	Integration	Børn med anden etnisk oprindelse	Foreningslivet

III. Børn og sundhed: Kost og fysisk aktivitet i 2007

Regeringen iværksætter en række tiltag og aktiviteter i 2007 med fokus på børn, kost og fysisk aktivitet.

Initiativerne skal understøtte og inspirere kommunerne i deres indsats for forebyggelse og sundhedsfremme overfor børn.

Initiativer

- *Opsamling af gode erfaringer*
Regeringen vil underbygge forebyggelsesindsatsen ved at sørge for, at alle statsligt støttede projekter om forebyggelse og sundhedsfremme bliver evalueret. Endvidere vil regeringen tage initiativer til bedre udnyttelse af erfaringer med kommunale forebyggelsesprojekter.
- *Evaluering af de forebyggende undersøgelser ved alment praktiserende læge*
Statens Institut for Folkesundhed udfører for Center for Medicinsk Teknologivurdering en evaluering af de forebyggende undersøgelser af førskolebørn i almen praksis.
- *Evaluering af børn, mad og bevægelse*
Statens Institut for Folkesundhed evaluerer Fyns Amts modelprojekt Børn, Mad og Bevægelse. Formålet med evalueringen er at undersøge, om modelprojektet har en effekt på børnenes mad og bevægelsesvaner, således at en højere andel af børnene lever op til de officielle anbefalinger vedr. mad og bevægelse efter modelprojektets gennemførelse.
- *Oplæg til strategi til forebyggelse af overvægt blandt børn og unge*
Motions- og Ernæringsrådet fremlægger i 2007 et oplæg til en strategi til forebyggelse af overvægt blandt børn og unge.

- *"Gang i Danmark"*

"Gang i Danmark" er en kampagne, som sætter fokus på fysisk aktivitet i 2007. Bag kampagnen står Indenrigs- og Sundhedsministeriet og TrygFonden.

Formålet med "Gang i Danmark" er at styrke indsatsen for:

- at gøre befolkningen mere fysisk aktiv,
- at udbrede viden om de gavnlige virkninger af fysisk aktivitet på vores sundhed,
- at inspirere og støtte kommuner, frivillige organisationer, arbejdspladser, private aktører m.v. til aktiviteter i forhold til fysisk aktivitet og sundhed.

Alle foreninger, organisationer og kommuner i hele landet har mulighed for at være med i "Gang i Danmark" i 2007.

Kommunerne kan under Gang i Danmark søge om op til 40.000 kr. pr. kommune til iværksættelse af projekter om fysisk aktivitet indenfor temaerne børn og unge, familien og ældre.

Se mere på: www.gangidanmark.dk

- *Sundhedstegnet*

I 2007 lanceres yderligere tre sundhedstegn – nemlig et for dagplejen, et for idrætsanlæg og et for idrætsforeningerne. Disse sundhedstegn sætter fokus på samme aspekter som de, der allerede er lanceret.

Se mere på: www.sundhedstegnet.dk

- *Mad i bevægelse*

Mad i bevægelse er udviklet i samarbejde mellem Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Kræftens Bekæmpelse. Gennem samarbejde med idrætsforeninger, -organisationer og kommuner er målet at skabe en sundere madkultur for børn, herunder sikre tilgængeligheden af sunde madprodukter.

<http://mad-i-bevaegelse.dk/>

- *Inspirationskatalog til kommuner vedr. formulering af kost- og motionspolitikker i daginstitutioner, skoler og fritidsordninger.*

Mange kommuner arbejder aktivt med at skabe sunde kost- og motionsvaner blandt børn. Dette arbejde skal understøttes af et inspirationskatalog, som indeholder en skabelon til elementerne i en kost- og motionspolitik. Der skal gives anvisninger på politikker i dagtilbud, skoler og fritidsordninger.

- *Indsats omkring den sundhedsfremmende skole*
Undervisningsministeriet udarbejder i samarbejde med den sundhedsfremmende skole i Region Syddanmark inspirationsmateriale vedrørende skolernes sundhedsundervisning, rammeoplæg til udvikling af modeller for sundhedspolitik på skoler samt værktøjer til evaluering af skolen som sundhedsfremmende miljø.
- *Styrket koordinering af statens rådgivning til kommunerne vedr. kost og motion*
Fødevarestyrelsens "Alt om Kost" Rejsehold rådgiver kommuner, skoler og dagtilbud i at fremme etablering af mad- og måltidspolitikker. Sundhedsstyrelsens projekt "Kommuner i bevægelse" har til formål at understøtte kommuner i at opbygge en effektiv og vidensbaseret borgerrettet forebyggelsesindsats vedr. motion og bevægelse i perioden 2006-2008. De to rådgivningsfunktioner vil blive koordineret.
- *Kampagne om skolefrugt*
Regeringen vil med henblik på at øge danske skolebørns forbrug af frugt i efteråret 2007 iværksætte en landsdækkende kampagne for skolefrugt. Kampagnen skal henlede opmærksomheden på, at det er sundt at spise frugt. I forbindelse med kampagnen afsætter regeringen 8 mio. kr., der i foråret 2007 kan søges af skolerne til brug for at starte frugtordninger. Støtten uddeles til skolerne efter indstilling fra "6 om dagen".
Direktoratet for Fødevarerhverv under Fødevarerministeriet administrerer tilskudsdelen i projektet. Vejledning og ansøgningsmateriale til den nye tilskudsordning kan findes på www.dffe.dk
- *Børneboxen*
Med en aktivitetsbox, rekvisitter, ideer til sjove lege og sunde opskrifter sætter Børneboxen fokus på fire indsatsområder, der vedrører: sund mad og drikke, daglig bevægelse, personlig hygiejne og sociale kompetencer. Børneboxen er målrettet personalet i børnehaverne. Børneboxen finansieres delvist af brugerne.

Se mere på: www.børneboxen.dk
- *Børneopvækstpakke*
Fødevarestyrelsen lancerer i 2007 en informationspakke til familier med børn i 3-6 års alderen. Materialet udleveres til forældre, sundhedspersonale og børnehaver. Pakken indeholder bl.a. legetøj, højtlysningsbøger og DVD.

- *Debatspil*

For at fremme samarbejdet om børns sundhed mellem hjem og skole, har Føde-arestyrelsen, Skole og Samfund, samt Sundhedsstyrelsen udarbejdet et debatspil til brug ved forældremøder i skoler. Spillet lanceres i foråret 2007.

- *Videnscenter om børn, sundhed, kost og motion*

Tema om børn, sundhed, kost og motion i skoler, dagtilbud og fritidsordninger forventes at indgå i rækken af temaer for Videnscentre 2007.

- *Skoleidrættens Udviklingscenter, SKUD*

Kulturministeriet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet har støttet oprettelsen af Skoleidrættens Udviklingscenter, SKUD med 1,8 mio. kr. SKUD har til formål at gøre den eksisterende forskningsmæssige viden om børn og bevægelse og sundhed praktisk anvendelig i skolernes idrætsundervisning.

<http://www.skud.nu/skud/>

- *Get Moving*

Sundhedsstyrelsen iværksætter en landsdækkende kampagne i uge 41 om fysisk aktivitet som transportmiddel målrettet børn, unge og deres familier og lokalt alle 11-13 årige i Danmark med 6.-7. klasse som arena.

Puljer og ordninger målrettet kost og fysisk aktivitet, som kommunerne kan søge i 2007

- *Kommunens indsats mod svær overvægt*

Indenrigs- og Sundhedsministeriet udbyder i 2007 30 mio. kr. til kommunale indsatser målrettet overvægtige børn og unge med særligt fokus på udsatte familier. Midlerne stammer fra satspuljeaftalen på sundhedsområdet for 2005 – 2008. Der vil blive udmøntet yderligere 15 mio. kr. i 2008 i sidste puljerunde.

Der er ansøgningsfrist den 1. april 2007, og det er udelukkende kommuner, som kan søge støtte. Der kan søges støtte til kommunale udviklingsprojekter, som sikrer såvel en generel som specifik koordineret forebyggende og behandlende indsats over for børn og unge med svær overvægt og deres familier. Projekterne skal igangsættes i 2007 og være 3-årige.

Se mere på: http://www.sst.dk/Forebyggelse/Projekt_og_driftstoette/ansoegningspuljer.aspx?lang=da

- *Bedre kvalitet i dagtilbud.*

Regeringen har afsat 2 mia. kr. i perioden 2006-2009. I forbindelse med udmøntningen af midlerne for 2007 har regeringen aftalt med kommunerne, at der afsættes 200 mio. kr. til en pulje, som fordeles til kommunerne efter antal indskrevne børn i dagtilbud. Kommunerne skal således ikke søge denne pulje. Kommunerne skal efterfølgende dokumentere, at midlerne er gået til bestemte temaer, som bl.a. er deltagelse i efteruddannelse med fokus på udsatte børn, læring og sprogvurderinger samt idræt og sundhed. Midlerne kan herudover også anvendes til at forbedre fysiske faciliteter med henblik på at følge op på fx børnemiljøvurderingerne.

Se mere på www.minff.dk

- *Hjælp til vanskeligt stillede forældre med anden etnisk oprindelse med betaling af kontingent, sportsudstyr m.v.*

Ordningen administreres af Danmarks Idræts-forbund, Dansk Ungdoms Fællesråd og Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration og Kulturministeriet bidrager med samlet 2 mio. kr. i 2007.

Se mere på: http://www.nyidanmark.dk/resources.ashx/Resources/Publikationer/Rapporter/2006/eval_idraet.pdf

- *Get2sport*

Ordningen har til formål at få flere børn med anden etnisk oprindelse end dansk som er bosiddende i ghettoområder ind i idrætsforeninger. I 2006-2008 udmøntes i alt 3 mio. kr. årligt. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration bidrager med 2 mio. kr., Kulturministeriet med 1 mio. kr.

- *Puljen idræt for vanskeligt stillede børn*

Kulturministeriet og Socialministeriet har fra 2005-2008 årligt afsat 10 mio. kr. til idrætsprojekter i idrætsforeningerne for 5 grupper: overvægtige børn, handicappede børn, anbragte børn, børn af anden etnisk baggrund end dansk samt børn af mindrebemidlede forældre. I 2007 er der mulighed for at søge tilskud til iværksættelse af aktiviteter indenfor temaerne børn og unge med handicap samt anbragte børn og unge.

Se mere på: <http://www.kum.dk/sw39656.asp>

- *Puljen til det frivillige integrationsarbejde og deltagelse i idræts- og foreningslivet*

Puljen har bl.a. til formål at støtte aktiviteter, der kan øge integration af børn og unge

med en anden etnisk baggrund end dansk gennem deltagelse i det lokale idræts- og foreningsliv. Som led i udmøntningen af satspuljereguleringen er der afsat 56 mio. kr. i årene 2006-2010.

Se mere på: http://www.nyidanmark.dk/da-dk/Integration/puljer/puljebeskrivelser/det_frivillige_integrationsarbejde_og_deltagelse_i_idraets_og_foreningslivet.htm.

Centrale hjemmesider om forebyggelse og sundhedsfremme via kost og motion:

www.altomkost.dk.

Her samles viden og nyheder om fødevarer, mad og måltider. Der udgives et ugentlig elektronisk nyhedsbrev, ugentlige opskrifter samt digital kokebogskampagner. Målgruppen er alle borger med interesse for mad og ernæring.

I forbindelse med Fødevestyrelsens relancering af hjemmesiden Alt om Kost – smag for livet medio april 2007 vil området motion blive tildelt en mere fremtrædende placering og indgå med sin egen selvstændige indgang og struktur i det overordnede site.

Hjemmesiden vil herefter på en mere synlig måde end tidligere samle og videreformidle viden om motion og synliggøre det 8. kostråds anbefalinger om fysisk aktivitet. Det er intentionen, at hjemmesidens motionsdel vil kunne fungere som ressourcebase for anbefalinger på området fysisk aktivitet, tjene som inspiration til sundhedsprofessionelle såvel som borgere samt formidle viden om den nyeste forskning gennem artikler og links til andre relevante hjemmesider, der beskæftiger sig med emnerne motion og fysisk aktivitet.

www.sundhedstegnet.dk.

Sundhedstegnet er et redskab til en sundere hverdag i daginstitutioner, dagplejen, skoler, skolefritidsordninger, fritidshjem og idrætslivet for børn og unge. Arbejdet med Sundhedstegnet er først og fremmest en proces, men samtidig en mulighed for at skabe opmærksomhed om en sund børnekultur. Ideen med Sundhedstegnet er, at institutionen arbejder med forskellige aspekter af børns og unges sundhed – leg og bevægelse, sund mad, røgfri miljøer, hygiejne, indeklime og trivsel, m.v.

www.folkesundhed.dk

Folkesundhed.dk henvender sig til beslutningstagere, planlæggere og praktikere, der arbejder med forebyggelse. Formålet med websitet er at formidle aktuel og relevant viden om udviklingen på forebyggelsesområdet.

www.sst.dk,

Sundhedsstyrelsens hjemmeside henvender sig både til borgere og sundhedsprofessionelle, herunder beslutningstagere, planlæggere og praktikere.

På hjemmesiden er der adgang til en lang række oplysninger om forebyggelse og sundhedsfremme, herunder om mad og motion, målgrupper og forebyggelsesmiljøer samt Sundhedsstyrelsens anbefalinger om bl.a. kost og fysisk aktivitet.

Etniske minoriteter har deres eget nyhedsbrev "Sundt nyt - om etniske minoriteter"

www.borneboxen.dk,

Børneboxen henvender sig til børnehavebørn i aldersgruppen tre til seks år og til personalet i børnehaverne, som er ansvarlig for børnehavernes daglige liv. Børneboxen er også rettet mod børnenes forældre via hjemmeside, forældrebreve og fx samtaleark fra boxene.

Børneboxen beskæftiger sig med fire hovedområder for sunde vaner, som er vigtige for at opnå fysisk og psykisk sundhed. Det er sund mad og drikke, daglig bevægelse, personlig hygiejne og sociale kompetencer.

www.madklassen,

Hjemmesiden er en del af Alt om Kost.

Målgruppen er elever i 6. til 8. klasse. Hjemmesiden indeholder test af viden, undervisningsmateriale med lærervejledning og elevopgaver, tegnefilm, opskrifter, viden om mad, motion og hygiejne.

www.sund-by-net.dk

Sund By Netværket er et politisk bindende netværk af kommuner og regioner. Målet er, at Netværkets medlemmer danner model for det lokale og regionale arbejde inden for forebyggelse og sundhedsfremme. Sund By Netværket vil i fremtiden arbejde for at være et forum, hvor de nye kommuner og regioner kan mødes og inspirere hinanden samt afprøve og udvikle nye metoder. Netværket har kost og fysisk aktivitet som et af netværkets prioriterede områder.

www.6omdagen.dk,

Bag 6 om dagen-kampagnen står et etableret samarbejde mellem myndigheder, sundheds-organisationer og frugt- og grønterhvervet. På hjemmesiden kan man finde oplysninger om aktiviteter, opskrifter, nyheder, mv.

www.cancer.dk

Kræftens Bekæmpelses hjemmeside indeholder bl.a. en række oplysninger om sund kost og motion.

www.hjerteforeningen.dk

Hjerteforeningens hjemmeside indeholder en række oplysninger om sund kost og motion.

www.emu.dk,

EMU er en forkortelse for Elektronisk Mødested for Undervisningsverdenen

EMU er undervisningsverdenens portal og indgangen til alt på internettet, der har med undervisning at gøre. På EMU er det let at få overblik og finde kvalitetsmateriale til undervisningen. EMU er et mødested, hvor brugeren kan gå i dialog med alle de øvrige parter i skoleverdenen.

I 2007 oprettes en sundhedsindgang på EMU's materialeplatform

www.dcum.dk,

Dansk Center for Undervisningsmiljø, DCUM, er et uafhængigt, statsligt videnscenter, der arbejder for at sikre børne- og undervisningsmiljøet i Danmark. Centret indsamler, systematiserer og formidler viden om børne- og undervisningsmiljø. Endvidere kan centret yde rådgivning inden for deres arbejdsfelter.

www.skoleidræt.dk/

Dansk Skoleidræts formål er generelt at fremme folkesundheden. Det sker ved at støtte og udvikle skolernes idrætsundervisning, arbejde for øget kvalitet og fremme fysisk udfoldelse i skolernes hverdag ud over den obligatoriske idrætsundervisning.

På hjemmesiden kan man finde nyheder, materialer og oplysninger om aktiviteter, som varetages af Dansk Skoleidræt.

ISBN 978-87-7601-209-0

9 788776 012090